

The Holy See

KATEHEZA PAPE FRANJE

NA OPOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 4. svibnja 2022.

[Multimedia]

Biblijsko čitanje: *2 Mak 6, 18.23-25*

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Na putu ovih kateheza o starosti danas susrećemo biblijski lik – starca – po imenu Eleazar, koji je živio u vrijeme progona Antioha Epifana. Divan je to lik. Njegov lik nam svjedoči o posebnom odnosu koji postoji između *vjernosti čovjeka u starosti i časti vjere*. Bješe to ponosan čovjek! Želio bih govoriti upravo o časti vjere, ne samo dosljednosti, navještaju, otporu čovjeka vjere. Čast vjere je povremeno izložena pritisku, čak i nasilnim, kulture vladajućih, koja je nastoji poniziti tretirajući je kao arheološki nalaz, odnosno staro praznovjerje, zastarjelu tvrdoglavost i tako dalje.

Biblijsko izvješće – čuli smo njegov mali dio, ali je lijepo pročitati ga u cijelosti – prenosi zgodu o Židovima prisiljenim kraljevim dekretom blagovati meso žrtvovano idolima. Kad je došao red na Eleazara, koji je bio devedesetogodišnji ugledni starac kojeg su svi veoma cijenili, kraljevi službenici su mu savjetovali da simulira, da se samo pretvara da jede meso, no da ga stvarno ne pojede. Vjersko licemjerje, tako je puno vjerskog licemjerja, kleričkog licemjerja. Ovi su mu rekli: „Daj budi malo licemjeran, nitko neće ni primijetiti“. Tako bi Eleazar bio spašen i – govorili su ovi – u ime prijateljstva prihvatit će njihovu gestu samilosti i naklonosti. Na kraju krajeva – insistirali su – riječ je o maloj gesti, pretvarati se da jede, ali ne jesti, beznačajnoj gesti.

To je sitnica, ali Eleazarov smiren i čvrst odgovor naslanja se na temu koja nas dotiče. U središtu je ovo: obeščastiti vjeru u starosti, kako bi zadobili nešto dana. To je neusporedivo s nasljeđem

koje ona treba ostaviti mladima, čitavim naraštajima koji dolaze. Baš je dobar taj Eleazar! Starca koji je svoju vjeru živio dosljedno cijeli život sada se nagovara da je, pretvarajući se, odbaci i tako osudi novi naraštaj da misli kako je vjera fikcija, nešto izvanjsko što se može napustiti, misleći kako je može sačuvati u svojoj intimi. Nije tako, kaže Eleazar. Takvo ponašanje ne poštuje vjeru, čak ni pred Bogom, a učinak ovog izvanjskog banaliziranja bit će poguban za nutrinu mladih. Riječ je o dosljednosti toga čovjeka koji misli na mlade, misli na buduću baštinu, misli na svoj narod!

Upravo se starost – a to je lijepo za starije osobe – ovdje pokazuje kao odlučujuće i nezamjenjivo mjesto ovog svjedočanstva. Starac koji bi, zbog svoje ranjivosti, pristao smatrati prakticiranje vjere irelevantnim, naveo bi mlade na to da vjeruju kako vjera nema stvarni doticaj sa životom. Ona bi im se, od samoga početka, činila kao skup ponašanja koja se, ako zatreba, mogu simulirati ili prikriti, jer nijedno od njih nije previše važno za život.

Antička heterodokсна gnoza, koja je bila vrlo snažna i vrlo zavodljiva zamka za kršćanstvo u prvim stoljećima, teoretizirala je upravo ovo, to je jedna stara stvar: da je vjera duhovnost, a ne praksa; snaga uma, a ne oblik života. Vjernost i čast vjere, prema ovoj herezi, nemaju nikakve veze s ponašanjima u životu, institucijama zajednice, simbolima tijela. Zavodljivost tog pogleda je snažna, jer, na sebi svojstven način, tumači neospornu istinu: da se vjera nikada ne može svesti na skup prehrambenih pravila ili društvenih praksi. Vjera je nešto drugo. Nevolja je u tome što gnostička radikalizacija te istine osujećuje stvarnost kršćanske vjere, jer je kršćanska vjera realistična, kršćanska vjera nije samo Vjerovanje izgovarati, nego o Vjerovanju razmišljati, Vjerovanje doživjeti, Vjerovanje u djelo provoditi. Raditi rukama. Ova gnostička ponuda, naprotiv, je neko „pretvaranje“, važno je da imaš u sebi duhovnost i onda možeš činiti što te volja. A to nije kršćanski. To je prva hereza gnostikâ, koja je ovdje kod nas jako u modi, u ovom vremenu, u mnogim centrima duhovnosti i tako dalje. I obezvrjeđuje svjedočanstvo tih ljudi, koje pokazuju konkretne Božje znakove u životu zajednice i odupire se izopačenjima uma kroz geste tijela.

Gnostička napast koja je jedna od – nazovimo je pravim imenom – hereza, jedno od zastranjenja toga vremena, ta gnostička napast ostaje trajno aktualna. U mnogim se trendovima u našem društvu i našoj kulturi prakticiranje vjere negativno prikazuje, ponekad u obliku kulturne ironije, ponekad marginalizacijom na polje okultnoga. Prakticiranje vjere za te gnostike, kojih je bilo već u Isusovo doba, smatra se nečim izvanjskim što je beskorisno, pa čak i štetno, kao zastarjeli relik, kao prikriveno praznovjerje. Ukratko, nečim što pripada starini. Pritisak koji ova neselektivna kritika vrši na mlade naraštaje je snažan. Naravno, znamo da prakticiranje vjere može postati vanjština lišena duha – i to je druga, suprotna opasnost – ali samo po sebi to nipošto nije. Možda je na nama starijima da *vratimo vjeri njezinu čast*, da je učinimo dosljednom, što je Eleazarov primjer i svjedočanstvo, dosljednost do kraja. Prakticiranje vjere nije simbol naše slabosti, nego radije znak njezine snage. Nismo više djeca. Nismo se šalili kad smo krenuli za Gospodinom!

Vjera zaslužuje poštivanje i čast sve do kraja: promijenila nam je život, očistila naš um, naučila nas klanjanju Bogu i ljubavi prema bližnjemu. To je blagoslov za sve! Ali cjelovita vjera, ne

djelomična. Nećemo zamijeniti vjeru za šačicu mirnih dana, nego ćemo učiniti poput Eleazara, biti dosljedni do kraja, sve do mučeništva. Pokazat ćemo, sa svom poniznošću i čvrstoćom, upravo u svojoj starosti, da vjera nije nešto „za stare“, nego je nešto što se tiče života. I Duh Sveti, koji sve čini novim, On će nam rado pomoći.

Draga braćo i sestre starije osobe, da ne kažem starci i starice – u istoj smo skupini – molim vas, gledajmo mlade. Oni nas gledaju, ne zaboravimo to. Na pamet mi pada onaj jako dobar film iz poratnog razdoblja: „Djeca nas gledaju“ (“I bambini ci guardano”). Možemo isto to reći za mlade: mladi nas gledaju i naša dosljednost može im se činiti silno lijepim putem života. Eventualna dvoličnost, naprotiv, čini veliko zlo. Molimo jedni za druge. Bog blagoslovio sve nas starije osobe!

U sklopu pozdrav na portugalskom jeziku

Upravo smo započeli mjesec svibanj, koji tradicionalno poziva kršćane da umnože svoje svakodnevne geste štovanja Djevice Marije. Tajna njezina mira i hrabrosti bila je ta sigurnost: “Bogu ništa nije nemoguće”. To trebamo naučiti od Majke Božje; budimo zahvalni moleći krunicu svaki dan.

U sklopu pozdrava talijanskim vjernicima

[...] Na početku ovog marijanskog mjeseca pozivam sve da sinovskim pouzdanjem časte Isusovu Majku: gledajte u nju kao učiteljicu molitve i duhovnoga života.

Kasnije ću vas pozdraviti. Nažalost neću moći proći između vas zbog bolesnog koljena. Zato se ispričavam što vas moram pozdraviti sjedeći, ali to je samo privremeno. Nadamo se da će proći brzo i da ću moći doći k vama, kasnije, na drugim audijencijama.